

31. 3. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změny v oblasti koncernového práva

Dne 1. ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), jenž společně s novým občanským zákoníkem nahradil dosavadní obchodní zákoník. Poměrně významné změny zavádí zákon o obchodních korporacích (ZOK) v oblasti úpravy podnikatelských seskupení, tzv. koncernů.

Nová úprava reaguje na kritiku dosavadní regulace koncernového práva, která vycházela zejména ze značně striktního německého modelu, stojícího především na složité kombinaci faktického a smluvního koncernu, a akcentuje volnější francouzský přístup s výraznými prvky odpovědnosti a ručení.

Třístupňová regulace koncernů

Zákon o obchodních korporacích vychází z trojúrovňové koncepce regulace podnikatelských seskupení, když rozlišuje tzv. ovlivnění, ovládání a koncern, který je zvláštní skupinou ovládání. [1] Zákon stanovuje pro každý z těchto stupňů pravidla, jež je třeba respektovat, jinak hrozí riziko negativních dopadů předvídaných zákonem.

Ovlivnění se dle ustanovení § 71 ZOK dopustí ten, kdo pomocí svého vlivu v obchodní korporaci, a to i jen jednorázového, rozhodujícím významným způsobem ovlivní chování obchodní korporace k její újmě. Svůj vliv může taková osoba, nově pojmenovaná jako vlivná osoba, vykonávat rovněž prostřednictvím jiné osoby. **Vlivná osoba za takovou újmu nejenom odpovídá, ale také ručí všem věřitelům ovlivněné osoby za splnění těch dluhů, které jim ovlivněná osoba nemůže v důsledku takového ovlivnění zcela nebo zčásti splnit.** U vlivné osoby se v případě způsobené újmy jedná o objektivní odpovědnost za následky, které svým vlivem způsobila. Neuhradí-li vlivná osoba způsobenou újmu nejpozději do konce účetního období, ve kterém újma vznikla, nebo v jiné dohodnuté přiměřené lhůtě, je vlivná osoba povinna rovněž nahradit újmu, jež v této souvislosti vznikla společníkům ovlivněné osoby.

Vymezení většinového společníka, ovládajících osob a jednání ve shodě vychází z dosavadní úpravy. Ovládající osobou je dle ustanovení § 74 ZOK osoba, jež může v obchodní korporaci přímo nebo nepřímo prosazovat rozhodující vliv. Ovládání je tedy opakovaným procesem majícím výrazně intenzivnější charakter v porovnání s výše popsáním ovlivněním. Oproti prostému ovlivnění navíc k naplnění definice postačuje jen pouhá možnost vliv uplatňovat. Zákon o obchodních korporacích nově rozšiřuje domněnku ovládající osoby i na takovou osobu, která sama nebo společně s osobami jednajícími s ní ve shodě získá podíl na hlasovacích právech představující alespoň 30 % všech hlasů v obchodní korporaci a zároveň tento podíl představoval na posledních 3 po sobě jdoucích jednáních nejvyššího orgánu této osoby více než polovinu hlasovacích práv přítomných osob. **Další novinkou je tzv. sankční ručení. Pokud vlivná, resp. ovládající osoba ví nebo má vědět o hrozícím**

úpadku ovlivněné, resp. ovládané osoby a neučiní vše potřebné a rozumně předpokládatelné k jeho odvrácení, může soud na návrh insolvenčního správce nebo věřitele rozhodnout, že vlivná nebo ovládající osoba ručí za splnění povinností ovlivněné či ovládané osoby, pokud bude prohlášen její úpadek.

Výrazné změny zavádí zákon o obchodních korporacích v oblasti třetí úrovně regulace podnikatelských seskupení, koncernu. Dle ustanovení § 79 ZOK tvoří koncern jedna nebo více osob podrobených jednotnému řízení (řízená osoba) jinou osobou nebo osobami (řídící osoba) s touto řídící osobou. Dosavadní úprava neposkytovala definici jednotného řízení, které je znakem koncernu. Zákon o obchodních korporacích nově zavádí poměrně široké vymezení tohoto pojmu, když stanovuje, že jednotným řízením je vliv řídící osoby na činnost řízené osoby sledující za účelem dlouhodobého prosazování koncernových zájmů v rámci jednotné politiky koncernu koordinaci a koncepční řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci podnikání koncernu. **K existenci koncernu tak nově není zapotřebí řídit všechny složky podnikání, nýbrž stačí řídit i jen jednu z významných složek.**

Řídící osoba odpovídá za újmu vzniklou osobě řízené a rovněž ručí věřitelům řízené osoby za splnění těch dluhů, které jim řízená osoba nemůže v důsledku jednotného řízení zcela nebo zčásti splnit. Vliv liberálnějšího francouzského pojetí se promítá v možnosti řídící osoby vyvinut se z režimu odpovědnosti a ručení za újmu způsobenou osobě řízené. **Řídící osoba se povinnosti hradit újmu zproští tehdy, prokáže-li, že újma vznikla v zájmu koncernu a že byla nebo bude v rámci tohoto koncernu v přiměřené době a přiměřeným protiplněním či jinými prokazatelnými výhodami plynoucími z koncernu vyrovnána.** Podmínkou zproštění povinnosti hradit újmu však je, aby příslušnost ke koncernu jeho členové uveřejnili bez zbytečného odkladu na svých webových stránkách. Zákon bohužel neupřesňuje, jaký rozsah informací má být zveřejněn. U skupiny společností, která na webu informace o koncernu a všech jeho členech neuveřejnila, potom platí, že může udělovat pokyny, avšak za újmu jimi způsobenou odpovídá bez možnosti využití výše popsaného vyvinutí. Ke zproštění povinnosti hradit újmu nedojde tehdy, dojde-li v důsledku jednání řídící osoby vůči řízené osobě k úpadku řízené osoby.

Konec ovládacích smluv

Další významnou novinkou je zrušení tzv. ovládacích smluv, prostřednictvím nichž bylo možno dle dosavadní úpravy podrobit osoby jednotnému řízení. Zákon o obchodních korporacích nejenom nepočítá s možností ovládací smlouvy nadále uzavírat, ale rovněž ruší účinnost ovládacích smluv již uzavřených, a to k poslednímu dni účetního období, které skončí po 1. červenci 2014.

Se zrušením ovládacích smluv souvisí povinnost vypracovávat zprávu o vztazích mezi ovládající osobou a osobou ovládanou a mezi ovládanou osobou a osobami ovládanými stejnou ovládající osobou. **Zatímco dle dosavadní úpravy byl statutární orgán povinen zpracovat zprávu o vztazích jen tehdy, nebyla-li uzavřena ovládací smlouva, zákon o obchodních korporacích zavádí tuto povinnost pro všechny ovládané osoby.** Co se týče jednání učiněných v zájmu ovládající osoby nebo jí ovládaných osob, má statutární orgán ovládané osoby povinnost ve zprávě uvést jen ta jednání, která se týkala majetku v hodnotě více než 10% vlastního kapitálu zjištěného podle poslední účetní závěrky.

Důležitých změn doznala i zvláštní práva společníků ovládané osoby. Nově má každý společník ovládané osoby právo požadovat, aby od něj ovládající osoba jeho podíl za přiměřenou cenu odkoupila, a to tehdy, využívá-li ovládající osoba svého vlivu v ovládané osobě způsobem, v jehož důsledku dojde k podstatnému zhoršení postavení společníků ovládané osoby nebo k jinému podstatnému poškození jejich oprávněných zájmů, a není proto možné po nich spravedlivě požadovat, aby v ovládané osobě setrvali.

Závěrem

Z výše uvedeného je zjevné, že koncernové právo zaznamenalo hned několik podstatných změn. Zatímco definice většinového společníka, ovládajících osob nebo jednání ve shodě vychází z dosavadní úpravy, **významnými novinkami jsou zavedení třístupňové regulace podnikatelského seskupení, posílení odpovědnosti vlivných, ovládajících a řídicích osob, zavedení rozsáhlého ručení za závazky ovlivněných, ovládaných a řízených osob, zrušení ovládacích smluv a stanovení povinnosti vypracovávat zprávu o vztazích pro každou ovládanou osobu.**

Mgr. Martin Gřešák,
advokátní koncipient

[Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500
Fax: +420 255 706 550
e-mail: paha@dhplegal.com

[1] Cit. Nový občanský zákoník - oficiální stránky Ministerstva spravedlnosti České republiky.
Dostupné na [www](http://www.zde), k dispozici >>> [zde](#), ověřeno ke dni 20. 1. 2014.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)

- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatele](#)